

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης
σε συνεργασία με το
ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και Επικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της ένταξης»

**Η συμβολή της συναισθηματικής νοημοσύνης των χαρισματικών
παιδιών ως προς τη διαμόρφωση της εικόνας του εαυτού**

**The contribution of emotional intelligence of gifted children concerning
the formation of self- image**

Της

Πολυκαρπίας Δεληδημητρίου

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται

στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του
Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης

του Τ.Ε.Φ-Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο
Πληροφορικής και Επικοινωνιών

με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

1ος Επιβλέπων: Ρίζος Σπυρίδων, Συνεργαζόμενος Ερευνητής Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε.
“ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ”

2ος Επιβλέπων: Δρίγκας Αθανάσιος, Ερευνητής Α' βαθμίδας, Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε.
“ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ”

3ος Επιβλέπων: Λουκέρης Διονύσιος, Συνεργαζόμενος Ερευνητής Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε.
“ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ”

Αθήνα, 2020

Περίληψη

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας αποτελεί η σχέση της συναισθηματικής νοημοσύνης και της αυτοαντίληψης των χαρισματικών παιδιών. Τα χαρισματικά παιδιά χαρακτηρίζονται από υψηλού βαθμού νοημοσύνη, η οποία αφορά όχι μόνο ένα συγκεκριμένο γνωστικό πεδίο, αλλά τη συνολική θεώρηση του κόσμου και την αντιμετώπιση του κοινωνικού τους περιβάλλοντος, ενώ είναι σε θέση να αντιληφθούν σε βάθος τα συναισθήματα των ατόμων γύρω τους, δηλαδή τα αναγνωρίζουν, τα ερμηνεύουν, τα αιτιολογούν, τα εκλογικεύουν. Στα χαρισματικά άτομα, ειδικά στις κρίσιμες ηλικίες των παιδιών και των εφήβων, η υψηλή συναισθηματική νοημοσύνη μπορεί να έχει διττή επίδραση, θετική ή αρνητική, στις διάφορες διαστάσεις της αυτοαντίληψής τους.

Λέξεις-Κλειδιά: χαρισματικότητα, παιδική ηλικία, συναισθηματική νοημοσύνη, ενσυναίσθηση, αυτοαντίληψη

Βιβλιογραφία

Ελληνική

Αντωνίου, Α.Σ. (2009). *Χαρισματικά και ταλαντούχα παιδιά*. Αθήνα: Π.Χ. Πασχαλίδης ΕΠΕ.

Αργυρίου, Α., Γιωτοπούλου, Γ., και Παππά, Α. (2016). Χαρισματικοί μαθητές και Εκπαίδευση. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 2016(1)*, 161-171.

Καργιώτη, Μ. (2011). *Συναισθηματική υποστήριξη χαρισματικών μαθητών στο ελληνικό δημοτικό σχολείο*. ΙΔ΄ Διεθνές Συνέδριο Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος, 1-3 Δεκεμβρίου 2011, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Λεοντάρη, Α. (1998). *Αυτοαντίληψη*. Αθήνα: Ελληνικά γράμματα.

Μακρή – Μπότσαρη, Ε. (2001). *Αυτοαντίληψη και Αυτοεκτίμηση. Μοντέλα, ανάπτυξη, λειτουργικός ρόλος και αξιολόγηση*. Αθήνα: Ελληνικά γράμματα.

Ματσαγγούρας, Η. (2008). *Εκπαιδύοντας παιδιά υψηλών ικανοτήτων μάθησης: Διαφοροποιημένη Συνεκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.

Νόμος 2817/2000. *Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις*.

Νόμος 3194/2003. *Ρύθμιση εκπαιδευτικών θεμάτων και άλλες διατάξεις*.

Νόμος 3699/2008. *Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες*.

Παρασκευόπουλος, Ι. Ν. (1992). Η σχολική ψυχολογία στην Ελλάδα: Διαπιστώσεις και προοπτικές. *Ψυχολογία, 1*, 87-100.

Πλατσιόδου, Μ. (2010). *Η συναισθηματική νοημοσύνη. Θεωρητικά μοντέλα, τρόποι μέτρησης και Εφαρμογές στην εκπαίδευση και στην εργασία*. Αθήνα: Gutenberg.

Ρίζος, Σ. (2011). *Η περίπτωση των χαρισματικών παιδιών: απόψεις των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε θέματα αναγνώρισης και διαχείρισης της διαφορετικότητας των παιδιών αυτών*. Διδακτορική διατριβή. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ). Σχολή Κοινωνικών Επιστημών. Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία.

Ρίζος, Σ. (2016). Ο εντοπισμός των χαρισματικών παιδιών. Εκφάνσεις, περιορισμοί και διλήμματα. *Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης*, 8ο Πανελλήνιο Συνέδριο, Αθήνα, 18-19/11/2016.

Τσιάμης, Α. (2006). *Τα χαρισματικά παιδιά ζουν ανάμεσα μας. Ανακαλύπτοντας τα ίδια και τις ανάγκες τους*. Αθήνα: Γρηγόρη.

Ξενόγλωσση

Al-Hamdan, N. S., Al-Jasim, F. A., & Abdulla, A. M. (2017). Assessing the Emotional Intelligence of Gifted and Talented Adolescent Students in the Kingdom of Bahrain. *Roepers Review*, 39(2), 132–142.

Bain, S. K., & Bell, S. M. (2004). Social Self-Concept, Social Attributions, and Peer Relationships in Fourth, Fifth, and Sixth Graders Who Are Gifted Compared to High Achievers. *Gifted Child Quarterly*, 48(3), 167–178.

Bar-On, R. (1997). *The Emotional Quotient Inventory (EQ-i): a test of emotional intelligence*. Toronto: Multi-Health Systems.

Busari, A.O. (2016). Relationship between Emotional Intelligence, Self-Esteem, Anxiety and Academic Stress of the Gifted Children in Oyo State, Nigeria. *Global Journal of HUMAN-SOCIAL SCIENCE*, 16(5).

Clark, B. (2002). *Growing up gifted: Developing the potential of children at home and at school* (6th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Clark, B. (2008). *Growing up gifted* (7th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.

- Consortium for Research on Emotional Intelligence in Organizations (1998). *Emotional Competence Framework*. Available at http://www.eiconsortium.org/reports/emotional_competence_framework.html
- Craven, R. G., Marsh, H. W., & Print, M. (2000). Gifted, Streamed and Mixed-Ability Programs for Gifted Students: Impact on Self-Concept, Motivation, and Achievement. *Australian Journal of Education*, 44(1), 51–75.
- Cross, T. L., & Swiatek, M. A. (2009). Social Coping Among Academically Gifted Adolescents in a Residential Setting: A Longitudinal Study. *Gifted Child Quarterly*, 53(1), 25–33.
- Delcourt, M. A. B., Cornell, D. G., & Goldberg, M. D. (2007). Cognitive and affective learning outcomes of gifted elementary school students. *Gifted Child Quarterly*, 51, 359-381.
- Drigas, A., & Karyotaki, M. (2017). Success: A 9 Layered-based Model of Giftedness. *Ijes*, 5 (4), 4-18.
- Drigas, A., & Papoutsis, Ch. (2018). A New Layered Model on Emotional Intelligence. *Behav. Sci.*, 8(5), 45.
- Eder, F. (1989). Das Schul- und Klassenklima in der Wahrnehmung hochleistungsdiesponierter Schüler [The school and classroom climate as perceived by highly gifted students]. *Zeitschrift für Pädagogische Psychologie*, 3, 109-122.
- Fernández-Berrocal, P., & Extremera, N. (2006). Emotional intelligence: A theoretical and empirical review of its first 15 years of history. *Psicothema*, 18(supl.), 7-12.
- Gagné, F. (1985). Giftedness and talent: Reexamining a reexamination of the definitions. *Gifted Child Quarterly*, 29, 103-112.
- Gardner, H. (1983). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. New York: Basic Books.
- Gilar-Corbi, R., Veas, A., Miñano, P., & Castejón, J. L. (2019). Differences in Personal, Familial, Social, and School Factors Between Underachieving and Non-underachieving Gifted Secondary Students. *Frontiers in psychology*, 10, 2367.

- Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence*. New York: Bantam Books.
- Heller, K. A. & Hany, E. A. (1986). Identification, development and achievement analysis of talented and gifted children in West Germany. In K. A. Heller & J. F. Feldhusen (Eds.), *Identifying and nurturing the gifted* (pp. 67-82). Toronto: Huben.
- Herrmann, J., Schmidt, I., Kessels, U., & Preckel, F. (2015). Big fish in big ponds: Contrast and assimilation effects on math and verbal self-concepts of students in within-school gifted tracks. *British Journal of Educational Psychology*, 86(2), 222–240.
- Heward, L.W. (2011). *Παιδιά με ειδικές ανάγκες. Μια εισαγωγή στην Ειδική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Εκδόσεις Τόπος.
- Hughes, M., Patterson, L.B., & Terre, J.B. (2005). *Emotional Intelligence in Action*. Pfeiffer.
- Institute for the Study of Advanced Development (ISAD). *The Columbus Group*. Διαθέσιμο στο <http://www.gifteddevelopment.com/>
- Jackson, P. S., Moyle, V. F., & Piechowski, M. M. (2009). Emotional life and psychotherapy of the gifted in light of Dabrowski's theory. Στο L. V. Savinia (ed.), *International Handbook on Giftedness* (pp. 437-465). USA: Springer.
- Johnsen, S.K. (2004). *Identifying gifted students. A practical guide*. TX: Prufrock Press.
- Karimi, M., & Besharat, M. A. (2010). Comparison of alexithymia and emotional intelligence in gifted and non-gifted high school students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 5, 753–756.
- Kong, D. T. (2014). Mayer–Salovey–Caruso Emotional Intelligence Test (MSCEIT/MEIS) and overall, verbal, and nonverbal intelligence: Meta-analytic evidence and critical contingencies. *Personality and Individual Differences*, 66, 171–175.
- MacCann, C., Fogarty, G. J., Zeidner, M., & Roberts, R. D. (2011). Coping mediates the relationship between emotional intelligence (EI) and academic achievement. *Contemporary Educational Psychology*, 36, 60–70.

Makel, M. C., Lee, S.-Y., Olszewki-Kubilius, P., & Putallaz, M. (2012). Changing the pond, not the fish: Following high-ability students across different educational environments. *Journal of Educational Psychology, 104*(3), 778–792.

Maker, C.J. (1993). Creativity, intelligence and problem solving: A definition and design for cross-cultural research and measurement related to giftedness. *Gifted Education International, 9*(2), 68-77.

Manning, S. (2006). *Recognizing Gifted Students: A Practical Guide for Teachers*. KAPPA DELTA PI RECORD.

Marsh, H. W. (1987). The big-fish–little-pond effect on academic self-concept. *Journal of Educational Psychology, 79*, 280–295.

Mayer, J.D. & Salovey, P. (1997). What is emotional intelligence? In P. Salovey & D. Sluyter (eds.): *Emotional development and emotional intelligence: educational applications* (pp. 3-31). New York: Basic Books.

National Association for Gifted Children. (2018). *The Whole Gifted Child Task Force Report to the Board of Directors*. Διαθέσιμο στο <https://www.nagc.org/>

Pajares, F. (1996). Self-Efficacy Beliefs and Mathematical Problem-Solving of Gifted Students. *Contemp Educ Psychol., 21*(4), 325-344.

Page, A. (2006). Three Models for Understanding Gifted Education. *KAIRARANGA, 2* (7), 11-15.

Piirto, J. (2007). *Talented children and adults. Their development and education*. Waco TX: Prufrock Press.

Preckel, F., & Brüll, M. (2008). Grouping the Gifted and Talented: Are Gifted Girls Most Likely to Suffer the Consequences? *Journal for the Education of the Gifted, 32*(1), 54–85.

Preckel, F., Götz, T., & Frenzel, A. (2010). Ability grouping of gifted students: effects on academic self-concept and boredom. *Br J Educ Psychol., 80*(Pt 3), 451-472.

Renzulli, J.S. (1986) The Three-Ring Conception of Giftedness: A Developmental Model for Creative Productivity. In: Sternberg, R.J. and Davidson, J.E., Eds., *Conceptions of Giftedness*, Cambridge University Press, New York, 53-92.

Rinn, A., & Majority, K. (2018). In S. Pfeiffer (Ed.), *Handbook of Giftedness in Children*, pp. 49-63. Springer.

Robertson, J. C. (2013). Self-Concept, School Satisfaction, and Other Selected Correlates of Subjective Well-Being for Advanced High School Learners Enrolled in Two Challenging Academic Settings. *Journal for the Education of the Gifted*, 36(4), 461–486.

Roeper, A. (1982). How the gifted cope with their emotions. *Roeper Review*, 5(2), 21-24.

Qualter, P., Gardner, K. J., Pope, D. J., Hutchinson, J. M., & Whiteley, H. E. (2012). Ability emotional intelligence, trait emotional intelligence, and academic success in British secondary schools: A 5 year longitudinal study. *Learning and Individual Differences*, 22, 83–91.

Piechowski, M. M. (1999). Overexcitabilities. In M. Runco & S. Pritzker (Eds.) *Encyclopedia of Creativity*. New York: Academic Press.

Piechowski, M. M. (2009). The inner world of the young and bright. In Ambrose, D., Cross, T. (eds.), *Morality, Ethics, and Gifted Minds* (pp. 177-194). USA: Springer.

Renzulli, J. (1986). The three ring conception of giftedness: A developmental model for creative productivity. In R. J. Sternberg & J. E. Davidson (Eds.), *Conceptions of Giftedness* (pp. 51-92). New York: Cambridge University Press.

Roeper, A. (1982). How the gifted cope with their emotions. *Roeper Review*, 5(2), 21-24.

Schwean, V. L., Saklofske, D., Widdifield-Konkin, L., Parker, J. D., & Kloosterman, P. (2006). Emotional intelligence and gifted children. *Sensoria*, 2, 30–37.

Seaton, M., Marsh, H. W., Dumas, F., Huguet, P., Monteil, J.-M., Régner, I., et al. (2008). In search of the big-fish: Investigating the coexistence of the big-fish–little-pond effect with the positive effects of upward comparison. *British Journal of Social Psychology, 47*, 73–33.

Silverman, L.K. (1995). Highly gifted children. In J.L. Genshaft, M. Bireley, & CL. Hollinger (Eds.), *Serving gifted and talented students: A resource for school personnel* (pp.124-160). Austin TX:PROED.

Silverman, L. (2000). *Characteristics of giftedness scale*. Denver, CO: Gifted Development Center. Available at: www.gifteddevelopment.com/Articles/

Smutny, J. F. (1998). *The Young Gifted Child: Potential and Promise, An Anthology*. Cresskill, NJ: Hampton Press.

Sternberg, R.J. (1986). A triarchic model of intellectual giftedness. In R.J. Sternberg, J.E Davidson (Eds). *Conceptions of giftedness* (223-243). New York: Cambridge University Press.

Tannenbaum, A. J. (1983). *Gifted children: Psychological and educational perspectives*. New York: Macmillan.

Van Boxtel, H.W., & Mönks, F.J. (1992). General, social, and academic self-concepts of gifted adolescents. *J Youth Adolesc., 21*(2), 169-186.

Verschueren, K., Lavrijsen, J., Weyns, T., Ramos, A., & De Fraine, B. (2019). Social Acceptance of High-Ability Youth: Multiple Perspectives and Contextual Influences. In R. F. Subotnik, S. Assouline, P. Olszewski-Kubilius, H. Stoeger, & A. Ziegler (Eds.), *The Future of Research in Talent Development: Promising Trends, Evidence, and Implications of Innovative Scholarship for Policy and Practice. New Directions for Child and Adolescent Development, 168*, 1–20.

Vogl, K., & Preckel, F. (2013). Full-Time Ability Grouping of Gifted Students. *Gifted Child Quarterly, 58*(1), 51–68.

Webb, J. T. (2008). Dabrowski's theory and existential depression in gifted children and adults. In B. Tillier (ed.), 2008 Dabrowski Congress. *Proceedings of The Eighth*

Congress of the Institute for Positive Disintegration in Human Development, The Calgary, Alberta, Canada 7-9 August 2008.

Zeidner, M. (2018). Emotional Intelligence (EI) and the Gifted. In S. Pfeiffer (Ed.), *Handbook of Giftedness in Children*, pp. 101–114. Springer.

Zeidner, M., & Schleyer, E. J. (1999). The Big-Fish–Little-Pond Effect for Academic Self-Concept, Test Anxiety, and School Grades in Gifted Children. *Contemporary Educational Psychology*, 24(4), 305–329.

Zeidner, M., & Shani-Zinovich, I. (2015). A comparison of multiple facets of self-concept in gifted vs. non-identified Israeli students. *High Ability Studies*, 26(2), 211–226.

Zeidner, M., Shani-Zinovich, I., Matthews, G., & Roberts, R. (2005). Assessing emotional intelligence in gifted and non-gifted high school students: Outcomes depend on the measure. *Intelligence*, 33(4), 369–391.